

ψχν. Τί ώμορσα ποὺ ταίριασταν τὰ γρουσᾶ σειρίτια ἀπάνω στ' ἀτλάζι.

— Νὰ μιὰ φοράκ νυφικά ροῦχα. Καλύτερα δὲν μπορεῖ νὰ γίνουν. Διέσ θμιως γιὰ νὰ δείξῃ πῶγει φιλή μέστη πῶγει σφύγτηκε· καλέ δὲν μπορεῖ νὰ πάρῃ τὴν ἀνακπονή τῆς.

— Καϊμένη, ποὺ νὰ τὴν εὔρωμε μέστη σὰν τὴν δική σου. Παρακεῖ:

— Καὶ στὰ δικά σου δά. Γιατί στέκεται ἡ νύφη ἔτσι καὶ θαρρεῖς ποὺ θὰ κλαψή; Σαν.. ἀντίς νὰ χαίρεται ὅσο θέλει. Νὰ σὲ πῶ: γιὰ μένα ὁ γχυπρὸς εἶναι πιὸ ωμορρός ἀπ' τὴν νύφη.

(Ακολουθεῖ).

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Τὸ κατωτέρῳ γράμμα τοῦ κ. Ψυχάρη, ἃν καὶ ἐδημοσιεύ-
θη ἥδη καὶ ἀλλοχοῦ, τὸ ἀναδημοσιεύμενον ἐπειδὴ ἐστάλη
εἰς τὸν ἔτερον τῶν συντακτῶν τίς «Ηγοῦς», τὴν κ. Ἀ-
λεξάνδρου Παπαδόπουλου, καθ' ἥν ἐπογῆν ἐσκέπτετο αὐτὴν
νὰ ἐκδώσῃ ἐνταῦθα περιοδικὸν διὰ τὰς Κυρίας. "Αλλως τε
τὸ περιεχόμενον τίς ἐπιστολῆς εἶναι ἐπιστημονικὸν καὶ
πολὺ ἐπίκαιρον μάλιστα.

Αξιότητη Κυρία,

Δυπούμακι πολὺ ποὺ δὲν θὰ μπορέσῃ τὸ χέρι μου
τὴμερα παρὰ νὰ κουτσογράψῃ τὸνουμά μου σ' ἓνα
γράμμα ποὺ θὰ μ' ἀρέει καὶ ποὺ θὰ ταίριαζε ὁ ἔδιος
νὰ τὸ γεύσω ἀπὸ τὴν ἀργή ὡς τὸ τέλος μὲ τὴν γάρη
ποὺ σᾶς ἔχω γιὰ τὴν τόση σας καλοσύνην. Μὰ τί τὰ
θέλετε καὶ ποὺς τὸ πρόσμενε; Φαίνεται πῶς μὲ
πλάκωσαν τὰ γράμματα, ἃν καὶ δὲν ἀσπρισαν ἀκόμη
τὰ μαλλιά μου. Κείτουμακι τώρα δεκαπέντε μέρες
στὸ κρεβέττο, σακατεμένος· μού κατέβηκε ἔχαρνικά
μιὰ βρειλά νευραλγία ποὺ ἡσυχία δὲ μ' ἀφίνει καὶ
ποὺ μάλιστα μ' ἀναγκάζει νὰ παρακαλέσω ἵνα μου
φίλο νὰ μού δικείσῃ τὴν πέννα του καὶ τὰ δάχτυ-
λά του.

Ο σκοπός σας εἶναι καλός καὶ δὲν θέλησα νέργη-
σω νὰ σᾶς τὰ πῶ. "Εγώ μεγάλη περιέργεια νὰ διῶ
τὸ περιοδικό σας. Πάντα συλλογίστηκε μὲ τὸ νοῦ
μου πῶς οἱ γυναίκες πρώτες πρέπει νὰ κάμουνε μιὰ
ἀργή· ἀς μιλήσουμε πιὸ σωστά· λίστας ἐμείς τίς δεί-
ξημε τὸ δρόμο. Μὰ ὁ δρόμος ποὺ βαδίζουμε καὶ πάνε
θὰ μού φανῇ σὰν ἔρημος καὶ σκοτεινός, ὅσο δὲ μᾶς
ἀκολουθήσουν οἱ γυναίκες καὶ τὰ παιδιά. Η στράτη-
μας μὲ τὴν λαλιά σας θὰ ζωτανέψῃ.

Ο ἄντρας εἶνε ὁ τι τὸν κάμη ἡ μάννα του ἀπὸ
παιδί. Η μάννα του πρέπει νὰ τοῦ μάθῃ τὴν περη-
φάνεια γιὰ τὴν ἔθνική του· τὴν γλώσσα. "Αυτὸς μιὰ
μεγάλη γυναικήσια ψυχὴ καταλάβῃ τοὺς θησαυροὺς
ποὺ κρύψει τὰ σπλάχνα του μέσα ὁ λαός, ἀμα
μιὰ γενναία καρδιά, ἔνας γενναῖος νοῦς, ἀγαπήσῃ
τὴν ἴδεα ποὺ μᾶς σπρώγγει, τέλειωσε καὶ μᾶς φτά-
ει· εἶναι δική μας ἡ νίκη. Θὰ νοιάσῃ ὁ κόσμος τὴν

ποίηση τοῦ ἔργου ποὺ κυνηγοῦμε ὅταν ἡ γυναίκα τὸ
φωτίσῃ μὲ τὴν ποίησή της. Πήρα θάρρος κι ἄρχισα
νὰ ἐλπίζω, τὴν ωρὰ καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ ἀκούσα μιὰς
κόρης φωνὴ νὰ μοῦ λέη: 'Ομπρός καὶ θὰ νικήσῃς.'

Μὲ σᾶς τὶς γυναίκες ἔνα πρᾶγμα μόνο φοβοῦμαι·
τὸ φοβοῦμαι ἀλάθεια καὶ μὲ τοὺς ἄντρες. Ο Ρω-
μιός ἔφοιλα νομίζει πῶς οἱ ψηλοὶ λογισμοὶ, οἱ ὕρατες
ἰδεῖς κι οἱ ὄμορφες εἰκόνες εἶναι γιὰ νὰ πούμε σὰν
οὐρανοκατέβατα ἀστροπελέκια. "Η στράτευτης ἡ δὲ
στράτευτη· Η νοιάθει μέστη τοῦ ποιητῆς τοῦ Θεοῦ
τὴν ἀστραπὴν ἡ δὲν τὴ νοιάθει. Σὰν τὴ νοιάθει, τί
τοῦ κόρτει; 'Ανάγκη δὲν ἔχει μήτε νὰ γυρέθη, μήτε
νὰ σκαλίζῃ μήτε νὰ δουλέθῃ, μήτε νὰ σπάνῃ τὸ κε-
φαλὶ του γιὰ νὰ κοιτάξῃ νὰ πῆ μὲ τρόπο ὅτι ἔχει
νὰ πῆ. 'Ο Θεός θὰ τοῦ τὰ σερβίρη δὲ ὅλα ἔτοιμα,
ἰδέες, λογισμούς, εἰκόνες, ύφος καὶ γλώσσα. Κ' ἔτσι
δὲν τοῦ μέλει ταίκουδο γιὰ γραμματική. Η γραμμα-
τικὴ δὲν ὑπάρχει. 'Ο ποιητῆς φτειάνει ὁ ἴδιος τὴ
γραμματική του, δημιουργεῖ τοῦ παρασύρη ὁ στίγματος.

Τὸ σύστημα τοῦτο μού φαίνεται ἀξιόλογο γιὰ
παιδιά, γιὰ τὰ παιδιά δηλαδὴ ποὺ εἶναι λιγάκι τερ-
πέλικα καὶ δὲν τοὺς ἀρέσει νὰ πολυψάχγουνε στὰ λε-
ξικά. Γιὰ τοὺς ἄντρες τὸ σύστημα εἶναι γελοίο. Εἶνε
γρόνια τώρα ποὺ στὴ Γαλλία κάθε ποιητής, ἡ μικρός
ἡ μεγάλος, πρώτη βάση ἔχει τὴ γραμματική. Ο Victor Hugo, μ' ὅλη του τὴ φαντασία καὶ τὴν
τάλμη, δὲν τόλμησε ποτὲ νάψηση τὴ γραμματική
κ'είναι γνωστὸ πῶς κάθε του φράση εἶναι κανονικὴ
ὅσο γίνεται. Ο Leconte de Lisle τὰ ἴδια. Τὸν
ἔπικανε σεισμός, φτάνει νάκούση κανέναν ποιητάκο νὰ
καταφρονῇ τὴ γραμματική καὶ νὰ φωνάξῃ πῶς ἡ
μόνη του γραμματική εἶναι ἡ Moysac.—«Σὰ δὲ θέ-
λεις γραμματική, συνήθιζε καὶ μᾶς ἔλεγε, τρέχα
στὸ τυπογραφεῖο, πάρε στοιχεῖα ὅσα βρεθοῦν κι ἀντίς
νὰ τὰ δώσῃς τοῦ στοιχειοθέτη χῶσ' τα ὅλα στὸ
καπέλλο σου μέσα, πέταξε τα στὸν ἀέρα κι ἀν εἶσαι
ποιητής, μοναχὸ τους ἀμά πέσουν κατὰ γῆς, γίνουν-
ται τὰ πιὸ λαχανό ποιημάτα τοῦ κόσμου. Περιττὸ
νὰ βασανίσεις· φροντίζεις ἡ Moysac γιὰ ὅλα.»

Οι πιὸ περίφημοι τόχουνε σὰν κρυφὸ καμάρι νὰ
προσέχουνε στὴ γραμματική καὶ νὰ γίνουνται σκλά-
βοι τῆς. Πόσες φορές εἰδίκα τὸν πεθερό μου νὰ σύνηγ
μιὰ λέξη, νὰ φτειάνῃ μιὰ φράση καὶ νὰ τὴν ξανα-
φτειάνῃ, νάνκαποδογυρίσῃ καμιά του σελίδα, μόνο
καὶ μόνο γιατὶ μιὰ ἀντωνυμία δὲν εἴτανε στὴ θέση
ποὺ ἔπειπε νὰ εἴναι ταχτικά! Κανένας ἀλλος ἐννοεί-
ται παρὸτε ἐκείνος δὲν ἔβλεπε καὶ δὲν μποροῦσε νὰ
διηῇ πῶς εἴτανε λάθος· φθάνει ποὺ τοῦ τόβλεπε ὁ ἴδιος·
ἡσυχία δὲν εἶχε ὠσπου νὰ τὸ διορθώσῃ. "Ολα τὰ ἡ-
θελε κανονικά καὶ πατστρικά.

Ο φίλος μου ὁ Πλαχαδάς ἔχει ἀλλη ἴδεια. Βαζί-
στισε, λέει τὴ γραμματική. Καὶ γιὰ τοῦτο γράφει
τώρα μιὰ γλώσσα ποὺ κι ὁ ἴδιος ὁ 'Απολλώνιος ὁ
Δύσκολος, ἃν ἔξαρνα ξαναζούσε, δὲ θὰ μποροῦσε νὰ

ξεδικλύση τί εῖδος γραμματική βρίσκεται στὴ γλῶσσα τοῦ Παλαιᾶ. Ὁ φίλος μου ὁ Παλαιᾶς δὲν εἶναι ὁ μόνος. Πολλοὶ τὸ συνηθίζουνε στήμερα κι ἀνακτώνουν ὅπως τύχη ἀρχαίους τύπους καὶ δημοτικούς, χωρὶς κακοὺ προκοπὴ καὶ χωρὶς κανένα λόγο. Εἶναι τὸ γάρ. "Οταν κάποτε διαβάζω κανένα κατεβατὸ γραμμένο μὲ τέτοιο τρόπῳ, ὅταν κάθε τόσο βλέπω καὶ ξετυπώνει κανένας δασκαλισμός, μοῦ φύνεται ἀμέσως πῶς βλέπω μιὰ κάταστρη κόλλη χαρτὶ γεμάτη λεκέδες, λερωμένη, λυγδωμένη, μουντζουρωμένη, τὰν ἀφράτο γιόνι ποὺ τὸ πάτησες καὶ βγῆκε ἡ λάσπη. Ἡ λάσπη, οἱ μουντζουρες, ἡ λύγδα, ἡ λέρα κ' οἱ λεκέδες ἀπὸ ποὺ εἶναι; Ἡ λάσπη θὰ πῆ πῶς στοὺς δρόμους ὅποιος θέλει σουλατσάρει, ἀνεβοκατεβαίνει, γλυστρῷ πέφτει μπροσμότα. σηκώνεται καὶ φίσγει, χωρὶς καμμιὰ ἄλλη φροντίδα. Κ' οἱ λεκέδες πάλε τὶ σημαίνουνε; σημαίνουν οἱ λεκέδες πῶς κάθισες στὴν καμερή σου ἀδιάφορος κι ἀσυλλόγιστος, ἀργίσεις νὰ γράφης, ἔπειτα βραχέθηκες, ἔσπρωξες παραμερα τ' ἀθώ τὸ φύλλο, κύλισε χάμου, τὸ μάζωξες, πάρησες πάλε καὶ στὸ μεταξὺ λερώθηκε, λυγδώθηκε, κι ὅλο τὸ κακὸ τόφερε μόνο καὶ μόνο ἡ ἀπροσεξία σου. Ἡ τέγην ὅμως θέλει προσοχή γιὰ τοῦτο θέλει καὶ γραμματική. Κ' ἔτοι γραμματικὴ καὶ τέγην εἶναι τὸ ἴδιο.

Ο φίλος μου ὁ Παλαιᾶς βέβαια νοιώθει ἀπὸ τέγην, νοιώθει κι' ἀπὸ γραμματική. Τὸ καλήτερό του διήγημα, ὁ Θάρατος παλληκαριοῦ, δὲν εἶναι παραγιομισμένο ἀπὸ δασκαλισμούς, καὶ νομίζω πῶς δύσκ ἔγραψε κατόπι, μὲ τὸ καινούργιο του τὸ σύστημα, δὲν ἔχουνε διόλου τὴν ἴδια ἀξία. Ἡ γραμματικὴ γιὰ μιὰ φράζ τοῦ στάθηκε περίφημος βοηθός, κ' εἶναι τόντις ἡ γραμματικὴ βοηθός περίφημος, γιατὶ ὅσο περισσότερο δυσκολέεσσαι — τυχίνει καὶ τοῦτο — τόσο πιὸ κερδεμένη ἡ τέγην ποὺ τὰ δύσκολα τῆς ἀρέσουνε. Μὰ τώρα ὁ φίλος μου ὁ Παλαιᾶς ἔρχεται καὶ μᾶς λέει πῶς εἶναι ἰδαιοισμὸς νὰ γυρέθη κανεὶς καὶ καλὰ γραμματική, νὰ μιλῇ τὴν γλῶσσα του παστρικά, πῶς δὲν μποροῦμε νάποφρύουμε τὴν καθαρέσσα, πῶς ἡ καθαρέσσα εἶναι «πραγματικότης». Έγὼ πιστέω ὅλους διόλου τὸ ἐναντίο, δηλαδὴ πῶς ἰδαιοισμὸς εἶναι ἡ καθαρέσσα καὶ πῶς ἡ ἀληθινὴ γλῶσσα εἶναι ἡ δημοτική. Ο φίλος μου ὁ Παλαιᾶς γλωσσολόγος δὲν εἶναι δὲν ἔμαχε καὶ δὲν ζέρει νὰ παρατηρῇ πιὰ εἶναι ἡ φυσικὴ λαλιά μας, κ' ἡ φυσικὴ λαλιά μας εἶναι ἡ μόνη ἀλήθεια. Ο φίλος μου ὁ Παλαιᾶς, λόγου χάρη, μπορεῖ ἀξαφνὰ νὰ γράψῃ τὴν ὄνοματικὴ ἡ κύρτα ἡ τὴ γενικὴ τῆς κυκτός. Γιατὶ σχι, ἀφοῦ τὸ λένε ἔτοι μερικοί; Δέν κατάλαβε ὅμως ὁ Παλαιᾶς πῶς τὸ λένε, γιατὶ προσπελύνε νὰ τὸ ποὺ εἶται. "Αυχ μιλήσουνε φυσικά, ἀλλάζει κ' ἡ προφορά τους· ζεχούν ἀμέσως τὸ κτ, ποὺ φαντάζει τόσο ὅμορφα τυπομένο στὰ βιβλία, καὶ τὸ κάνουνε χτ, ὅπως εἶναι καὶ σωστό. Ακουσκ ἔναν καθηγητή, μέσα στὴν παράδοσή του, νὰ λέγῃ Φιλογυτή-

της, ἀντὶς Φιλοκτήτης. Τὴν ὥρα ποὺ τόλεγε, παράφινε τὸν ἰδαιοισμὸ καὶ τοῦ ζέφεθηγε ἡ ἀλήθεια. Γνωρίζω ἔνα νέο ποὺ κάθεται τώρα τρία χρόνια στὸ Παρίσιο τὰ γαλλικά του εἶναι ἀρκετούτακα καὶ μάλιστα καλά· ἔνα μόνο δὲν μπορεῖ νὰ καταφέρῃ. Κάθε φορὰ ποὺ θέλει νὰ πῆ docteur, doctorat, acte, électrique κι ἄλλα τέτοια, θὰ μᾶς τὰ πῆ docteur, doctoret, auge, électriques κ' ἔτοι πάντα. Τόχει μέτα του ὁ Ρωμιός ἔκεινο τὸ χ, στὸ λάρουγγά του μέτα. Ο φυτιολογικὸς νόμος δὲ γελάεται κι ὅλο φνεύρωνται ἔκει ποὺ δὲν τὸ προσμένουνε. Ο νόμος ἀρτός δὲν εἶναι ἰδαιοικὸς νόμος. Εἶναι ἀλήθεια.

Ο ἰδαιοισμὸς τὸ λιπὸν εἶναι νὰ γυρέθη κανεὶς καὶ καλὰ νὰ σηκώσῃ τοῦ Ρωμιοῦ τὴν ἀληθινὴ του γραμματική, νὰ τοῦ μάζῃ μὲ τὸ ζῷο μιὰ κλίση καὶ μιὰ προφορὰ ποὺ δὲν τὶς ἔχει φυσικὰ μαθημένες. Αδύνατο νὰ κατωρθώσῃ ποτέσ ὁ λακὸς νὰ κλίνῃ, στὰ καλὰ καθούμενα, νὰ γλώσσα, τῆς γλώσσας, ὁ ἀνήρ, τοῦ ἀνδρός. κτλ. Εἶναι λάθος καὶ δὲν τὸ γωνέει, γιατὶ ἀλλοιώς τὰ θέλει νὰ γραμματική του. Η καθαρέσσα στὰ δὲν μπορεῖ μὲ κανέναν τρόπο νὰ γίνη γλώσσα ἔθνική, γιατὶ ὁ κανονισμός της μᾶς εἶναι ζένος· σ' ἄλλη ἀκρι βρίσκεται ὁ φυσικὸς κανονισμός τῆς δημοτικῆς μας. Κι ὁ σκοπός μας ίσια ίσια ποιός εἶναι; δὲν εἶναι ὅπως μερικοί τὸ φαντάζουνται, νάγκουμε μόνο μιὰ φιλολογικὴ γλώσσα, γιὰ νὰ καταστρώνυμε στὸ χαρτὶ δομάντα καὶ βιβλία. Εἶναι νὰ γίνη μιὰ γλώσσα ἔθνική, μ' ἄλλα λόγια, μιὰ γλώσσα ποὺ rā μπορῇ ὁ καθέρας rā τὴν μιλῆ, rā τὴν καταλαβατήρα καὶ rā τὴν γράφη. Κάθε Ρωμιός ἔφοιλος θὰ μάζῃ νὰ κλίνῃ ὁ πατέρας, τοῦ πατέρα, ἡ νύχτα, τῆς νύχτας, ὅπως κι ἀν ἔχῃ τὴ συνήθεια νὰ λέῃ ὁ καθένας στὸ χωρό του τὸν πατέρα, ἡ ἀφέντη, ἡ κύρη, ἡ τσύρη, ἡ φέντη, ἡ ἀφέ. Ποτέσ ὅμως, κ' αἰώνες νὰ περάσουνε δὲ θὰ κλίνῃ ἡ Ρωμιούνη ὅλη ὁ πατήρ, τοῦ πατρός, ἡ νύξ, τῆς νυκτός. "Ας ἀφήσουμε τέτοιους ἰδαιοισμούς τοῦ φίλου μου τοῦ Παλαιᾶ. Τὴν γραμματικὴ τοῦ λακοῦ πρέπει πρώτα πρώτα νὰ σεβαστούμε. Δέν εἶναι ἰδαιοισμός· ἡ ὄρθη κοίστη ἔτοι τὸ θέλει ἔτοι τὸ λέει κ' ἡ ἀλήθεια. Ο λόγος εἶναι νὰ καθιερώνυμε τὸ λοιπόν, ἐμείς ποὺ γράψουμε, στὰ βιβλία μας μόνο δημοτικούς τύπους, μόνο τέτοιους τύπους δηλαδὴ ποὺ νὰ μὴ δυσκολέεσσαι ὁ λακὸς μήτε γιὰ τὴ κλίση τους μήτε γιὰ τὴν προφορά τους, ἀν τύχη καὶ δυσκολεφτὴ στὴν ἀρχὴ γιὰ τὸ νόημα μας λέξης ποὺ δὲν τὴν ζέρει ἀκόμα. "Αυχ τοῦ μάθουμε μιὰ μέρα τὶ θὰ πῆ ἀξαφνὰ εὐφρόνη, ἥβη, ἀγνός, φιλόρος κτλ., κι' ὁ πιὸ ἀγράμματος θὰ μπορέσῃ χωρὶς κανέναν κάποιο νὰ κλίνῃ τὰ ὄνοματα ἀφτὰ, ἥβη, τῆς ἥβης, τὴν ἥβη, κτλ. Μὲ τέτοιο τρόπο, ὅτι λέξη θέλεις μαθητίνεις τοῦ λακοῦ· ἔτοι πλουτίζει ὁ νοῦς του καὶ ζανούγει· ἔτοι καταντὶ στὸ τέλος δυνατὸ νάπογυτήσῃ ὁ λακὸς καὶ μιὰ κάποια γενικὴ πακιδείκια.

Βλέπετε ποὺ ἀν τὸ γέρι μου δὲν τρέγει νὰ γλώσσα

μου τρέχει γερά. Ακόμη ένα πρέπει νά σᾶς ρωτήξω. Δε μού είπατε τόνουμα πού θά δώσετε στὸ περιοδικό σας. Πώς θὰ τὸ βραφτίσετε; Τὸ πρᾶμα θέλει προσογή. Κοιτάξτε νά μοῦ δικλέξετε κανέναν τίτλο πού νά μπορέσῃ γωρίς δυσκολία νά τὸν πῆ κι ὁ λαός, νά τὸν κλίνῃ κι' ὁ ποὺ ἀγράμματος. Τὸ καλό μου «Αστυ» ένα ἐλάττωμα ἔχει, τόνουμά του. Και νά διητε σὲ τί ἀνοησία, σὲ τί ἀγδία καταντήσαμε. Οἱ φραγίδες, ὅπως ξέρετε, πουλιοῦνται στοὺς δρόμους καὶ τὶς φωνάζουν τὰ πυκιδιά ἡμικ βγήκανε. Οἱ μάγκες ὄμως στὴν Αθήνα, ὅτες φωνές κι ἡν πετάζουν, θὰ τὰ μπερδέψουν ἀμέσως σᾶν τύχη καὶ γρειαστὴ μιὰ γενικὴ ἥ μιὰ ὄνομαστικὴ πληθυντική. «Αστεως», «Αστειαί εἰναι παρῆς ποὺ δὲν περνᾷ. Τὸ ἵδιο καὶ μὲ κάτι ἄλλες φραγίδες, Ακρόπολις, Ακροπόλεως, Ερημερίς, Εφημερίδος. Και δὲ λαλῶ γιὰ τὸν ἀρχιπαραχένο τίτλο Εφημερίς τῶν Συζητήσεων!

Σὲ τέτοια λάσπη, σὲ τέτοια δασκαλοσύνη κυλιούμαστε γιὰ τὴν ὥρα. Μιὰ γλώσσα, πού ὁ λαός δὲν μπορεῖ νά τὴν μάθῃ, ἔρχουνται ἀφτοὶ καὶ μᾶς λὲν πῶς εἰναι: γλώσσα ἑθνική. Και γράφουνε φραγίδες,

ὑποθέτω μὲ τὸ σκοπὸ ποὺ ὅλος ὁ κόσμος θὰ τὶς διαβάσῃ, ἐκεὶ ποὺ ὁ λαός μήτε τὸν τίτλο τους ἀξιώθη νά καταλάβῃ!

Ἐσεῖς μακριά ἀπὸ τὰ τέτοια. «Ἄσ Θαρρή ὁ φίλος μου ὁ Παλαμᾶς, πῶς τὰ ὄνδρατα αὐτὰ εἶναι: «πραγματικότης». ἔμενχ μὲ φάνιονται ἰδανισμὸς καὶ μάλιστα οὐδενισμός. Πρέπει τὸ κανούριο περιοδικό νάχῃ ὄνομα ζωντανό. Δε μὲ μέλει νά εἰναι τόνουμα ἀρχαῖο, φτάνει νά ταιριάζῃ καὶ τώρα μὲ τὴ γραμματικὴ τοῦ λαοῦ. Ακόμη καλήτερη. Στὴ θέση σας θέπαιρνα κανένα ὄνομα πού νά εἶναι ἀρχαῖο καὶ δημοτικὸς ὅλο μαζί, γιὰ νά φανη πῶς ἡ δημοτικὴ μας εἶναι κάρη τῆς ἀρχαῖας, καὶ θὰ τολεγαῖ· ή Ζωή.

Ἐλπίζω τώρα νά σᾶς ζήσῃ, νά ζήσετε καὶ σεῖς χρόνια πολλὰ νά γράφετε μὲ τὴν χάρη τοῦ κονδυλιοῦ σας, μὲ τὴν ποίησή σας, μὲ τὴν τέχνη σας, καὶ, γιὰ νά μὴν παραπονοῦμει, μὲ τὴν γραμματικὴ τοῦ λαοῦ. τὴ γνήσια ὄμως τὴ γραμματικὴ τῆς γλώσσας τῆς ἑθνικῆς.

Ο πρόθεμός σας δοῦλος

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΣΚΑΡΑΒΑΙΟΙ ΚΑΙ ΤΕΡΡΑΚΟΤΤΕΣ

ΤΟ ΜΕΑΤΕΜΙ

Αδράσσει ὁ Ήλιος ὁ ἀψίνς τὸ ἀκκόσιστο χορτάρι,
Στὸ κάλιμα τὸ μεσημερὸν ἀχνίζουν τὰ χαλίκια.
Καὶ πρὸν τὴν ὑστερονὶ δροσιὰ ἡ λαύρα νὰ τὸν πάρῃ
Τὴν ἀλμυρὴ τους μυρωδιὰ γύρω σκορποῦν τὰ φύκια.

Φωλιά, καμίνι, ἀφίνοντας καὶ τὶς στεριᾶς τάρσείκια
Παίρνουν τὰ φίδια, στὸ νερὸ, τὶς σιμυναριὲς ζευγάρι,
Κι ὅπου διπλᾶ καθρεφτιστὰ κοιμοῦνται τὰ καίκια
Μόνοι ἀνεμίζουν μάρμαρο τὴν θάλασσα οἱ γλάροι.

Ξάφνω κρυψός παροξυσμὸς . . . τὸ κύμα σιγοτρέψει,
Κι ἀνάργια ἡ θάλασσα ἡ στρωτὴ στὸ σύγκροιο μελανιάζει,
Γιατὶ θεριὸ ἀπ' ἀνοιχτὰ πλακώνει τὸ Μελτέμι.

Στὴν πρώτη ὁ γλάρος ρουφαλιὰ ἀπὸ ψηλὰ χουγιάζει
Καὶ, σπάνοντας γ' ἀφροδοσιὰ τὸ κύμα τὸ γεμάτο,
Γυροῦν τὰ φίδια στὴν στεριὰ κι οἱ σιμυναριὲς στὸν πάτο.

Ι. ΓΡΥΠΑΡΗΣ.